

تورک یوردی

[اون آلتنجی سنه]

تورک اوجاقلری مرکز لهیئتی طرفندره نشر اولنور.

جلد ۵

مارت ۱۹۲۷

نومرو ۲۷

اقتصادیات

سیفورتا و تصرف جزو دانی

مدینتک اک خیرلی ، اک جدی و حیثتکار اثر لریندن بری اولان سیفورتا ، بوکون ملی ثروت و احتیاطلرک اک بویوک بر عضوی ، بر رکنی اولمشدر . جالشمهک و مالینک قیمتی و کونک برینده جالشمه مز حاله کلهک نجاعتینی بیلن و دوشونن اجتماعی هیئتلرک بوره کینه قوت و آتیشینه امنیت و بر مکده سیفورتا تک بویوک اهمیتی واردر .

سیفورتا لر جوق تعمم ایتمش ، جوق تورلو شکلرله آیریش و شرطلری جوق تکمل سایه سنده قولابلاشمشدر .

سیفورتا لر وقته یعنی ایلک جیقندینی دورده ده کیز ایشلرینه منحصر دی . ده کیز قضالربنه قارش و ابورلر و حموله لری سیفورتا ایدیلیردی . بواسول اک اوراق احتمال نفرطانه قادر بوکون یینه عمومی بر قانون کبی تطبیق اولونور . بر قارادن او بر قارایه ، سیفورتا بوکون عمومی بر اصولدر . تجار اشیاسیندن هیچ برشی بوکله نیلدیکی بردن جیقاربیلجفی بره قادر ، ده کیز اوزربنده بولوندیفی مدتیجه ، سیفورتا ایدیلکسز بن نقل اولونماق مدنیت جهانینک هر وقت تبعیته محبور اولدیفی بر اصولدر . اشخاصه مخصوص انیاده یینه بویهدر . و ابورلر ، کیلر هب سیفورتالی اولوق شرطدر . سیفورتا تک قبول ایدمه مدیکی اسکی بر و ابورک سیر و سفره آرتق حق قالمامشدر . بر اربنده کی الازوملی اشیاسیندن باشقه برایی فضلہ سنیدینی اولان بر سیاح ، مثلا لوندره دن هندستانه کیدر ک سنیدقلری محتویاتینه بر قیمت قویارق نقل اجرینه علاوه بر مقدار داها و بر مکله اشیاسینی قطعاً تأمین ایتمش اولور . ویریلن پاره اوقیمته و بولک اوزونلغینه نظر آ هیچ کیدر .

بونی سیاح یاخود مهرانکی بریولجی کندی حیاتیده تطبیق ایدره: استانبولدن آمریقایا کیده جک برآدام بالکیز یولده یکیره جکی مدت اینجون اینجون حیاتی سیغورطابه قویایلیر . ویره جکی باره نك مقداری سیغورطا بدلی نسبتنده ، فقط هر حالده هیچ ده جوق کورولمیه جک بدرجه ده در .

سیغورطانك ده کیزه عاذاولانی مرنورلواشیادن باشقه حیاتی ده احتیوالیدوردمکدر . قارابه عاذا سیغورطالر ایسه بک جوق نوعلره و مقصدلره آیریشلر و صوک درجه ده کنیش شرائطه ایشمشلردر . مثلا وقتیه حیات سیغورطالرینده اتحارلر ، محاربه لر ، یاخود تهلمکلی و بعضی اقلیملره مخصوص ساری خسته لقلی برلر اینجون سیغورطا قبول ایدیلرکن شیمدی بونلرده - اوزون مدت تجربه و حسابلر یعنی استاتستیکلر و برده سیغورطا شرکتلری نك بک بویوک قازانجلی و رقابت نتیجه سی - شرائط عمومی صبراسینده طبیعی و مقبول عدایدیلرکه وارمشلردر .

قارا سیغورطالری بک جوق تطبیق زمینلری بولمشلردر ، ملکتمزده پاییلان مثلا یانغین و حیات سیغورطالریندن باشقه آوروپا و آمریقادا زراعی ، تجاری و حتی عدلی تهلمکه و ضررلره قارشیده بک مهم و عمومی سیغورطالر پاییلیر . ضرورات طولویه ، فیضانیه ، قراغییه ، طوفانیه قارشیه سیغورطا ایدیلدیکی کبی جفتلک حیواناتی ده مسئولی ساری حیوان خسته لقلرینه قارشیه سیغورطابه قونور .

انسانلرده حیاتلری ناصل سیغورطا ایدیلرلرله ایش یعنی صنعت قضاالرینه قارشیده عینی شیئی پاییلیرلر . برعضو غائب ایتمه نك ده البته بک بویوک برقیق واردر . سیغورطانك زمانمزه بک عجیب شکللری ده واردر . مثلا آمریقادا بعض بک بویوک مؤسسات مالیه و شرکتلر کندیلرینی مأمورلره قارشیه سیغورطا ایدیلرلر ! شرکتیه یکی بر مأمور آله جقلری وقت اونك اوراق و ثائقی آلارق سیغورطا قومپانیاسینه کوندلر و هوبنی اوراقیندن آکلاشیلاجق اولان بو آدمک البته وظیفه مقتضاسی شرکتک باره سیندن . لیرا یکمایلیر . بو آدم حقیقده تحقیقاتکری بابارق حالیندن امین اولدیفکر حالده شرکتک بو منفعتینی سیغورطه ایدیکیز ، زمیننده برشی بازار . نتیجه ده او آدم مأموریه آیدیلر حالده سیغورطه سی آیده بالفرض ۳

لیرا ایسه شرکت اوکا ۱۵ لیرا معاش ویره جکی بره اون ایکی وبرر ومأموره هیچ
سزد بر مکسزین اوچینی سیغورطه یه تخصیص ایدر . مأمور افسدی کونک برینده
شرکتک پاره سینی ذمینه کچیرر ، یعنی جالارسه شرکتک ایلک یاباجنی شی اوکا
در حال بول ویرمک [طبیعی شهادتنامه سز] وقومپانیادن ده جالینان پاره سینی ایسته مکدر .
مأموری محکمه یه ویرمک وتعیب ایتمکه وقتی یوقدر . بونی سیغورطا ایدن
قومپانیا یالسین ...

سیغورطالارک نوعلرینه کوره شکل وشرطلری ده متنوعدر . بونلر سیغورطا
شرکتلرینه مراجعت ایدنلر . اوزون اوزادی ابضاح ایدیلیر . یالکز شونی تقدیر
ایتمک لازمدر که سیغورطا ، حیات ایچون ، اتمک قادار ضرور ایدر . نه ونی یانغینه قارشی
سیغورطا ایدمک - امکان اولدقن صکره - حیاتی ده تولومه قارشی ، قضادن
دولای سقطنه قارشی تأمین ایتمه مہسی ناصل جائز اولور ؟! مکرکه بو حقیقتی بک
کچ آکلامش ویاشی کچمش اولسون .

برجوق انسانلری بریشانلقدن محافظه یی تکفل ایدن وملی ثروتک صاعلاملغه
دلالت ایلرین سیغورطایی مملکتتمز ایچون دوشوندیکمز صیراده هر صنف خلقلک
هپ بردن کوز اوکینه کلمه مہسی قابل ده کلدرد .

مأمور ، تولنجه یاخود تقاعده سوق ایدیلنجه حیات ومعیشت شرائطی بردنبره
آلت اوست اولور . صنعتکار عینی حالده وداها زیاده بآسی موجب احواله معروضدر .
جالیشه میه جق حالده ویاشده بر طائله خلقینی بیراقوب کیتمک یاخود معلول اولاراق
اونلرک سفالتینی کورمک نه ده رین بر فلا کتدر .

چفتنجی ده عینی ناقبت وتهلکه لره معروضدر .

بواحتماللر وایلری بی دوشونملر نتیجه سینده مدنیت ، فردی وشخصی سیغورطا-
لری ده کافی کورمیه رک بونک برده « موتوئل » یعنی متقابل مشترک ، شکله
قارشیلقلی یاردیم طرزینی دوشونمشدر . بوده عینی تهلکه به معروض متعدد اشخاصک
جماعت حالنده اوتهلکه به قارشی مشترکاً ومتقابلاً نفسلرینی مدافعه وتأمینلری

اصولیدر . بوشكده هر شخص هم سیغورطا ایدیش همده آرقاداشینی سیغورطه
ایتدیرمش دیمکدر . اعضادن ضرره دوچار اولانلر اوسایع ایتدکاری قیمتوشی
نسبتنده سیغورطادن مستفید اولورلر . جفتی یاردیم جمعیتلری یعنی مستحصل
« قوتبه دانیفلر » بنده حیدر ان تولومی ، طیمه ، فیضان ، قیراغی ، طولی ، یانغین
کبی نهلمکه و آفتلره قارشیدی دایمابومشترک اصول تطبیق اولور . بوندن باشقا مسلك و حرفت
برلکلیکینده بینه بواصول فائده لیدر . مثلاً برشهرک معمار و یامهندسلی ، یاخود
دوقورلری جمعیت حالینده مشترک رحبات سیغورطاسی بابارلر ایچیریندن تولر اولدییی
وقت اولک بومشترک سیغورطایه اشراکی یعنی سنوی و بردیکی تقسیمی نسبتنده برباره
سیغورمنا اداره سیندن آلتیارق متوقا ک مانده سنه ویریلدی یاخود مانده حسابینه اداره ایدیلیر .
الک زیاده سربست مسلك و صنعتلره الزم اولان بومشترک متقابل سیغورطانک فائده لریندن
بحث ایتمکه آرتیق لزوم بوقدر . بو اوقادار آجیق بر حقیقتدر که ...

انکاتر مده بومشترک سیغورما مجبوری بروطفه دره و عمومی و محلی تشکیلات
و خدماتینه داخلدر . بوکامحلی اداره لر باقارلر ، سر ناحیه و یا قضا نک بلدییه یاخود ناحیه
مجلسلری و قریبته لر بونی تعقیب مجبوردرلر « سورانس سوسیال » یعنی « اجتماعی
سیغورطا » قومیسسیونلری کبری ضرری بیا قضا منطقه سینده « ملی سیغورطا
و حفظ صحت » قانونینک تمامیه تطبیق اولونداننه نظارتیه مکفدر . بوقومیسسیونرک
۲۰ ایله ۴۰ آراسینده ده کیشیر منتخب اعضاسی واردر . بواعضانک بشده واجبی
(۴۰ ده یکریمی درت) سیغورطه ایدیش اولانلرک مرخصی ، بشده برقی محلی
مجلسک انتخاب ایتدکاری ، و صوک بشده برخی ده او منطقه ده صنعتی اجرا ایدن
طیبیلر تشکیل ایدر .

دیمک که او عملکترلده مجبوری سیغورطانک قانونی ، بونی وجدانی بروطفه
اولق اوزره قبول ایدوب چالیشان هیثلری ده وار؛ ذراعتلری ، صحتلری ، حیثلری
هپ تأمینات آلتینه آلتینمش ، غایت کنیش و ساغلام بره قوتبه دانیف !

زراعی سیغورطالار رومانیاده بکمنتشردر . حیوانات بریانی سیغورطالیدن

قومانیال شرق مملکتلرندن مصرده ده موجوددر . بزده داها حادت اولماش بو
اصوللردن شیمدیلک صرف نظر ایده رک مملکت مزک ، اجتماعی و مسلکی ناقص تشکیلاتدن
دولایی ارکنه چیقان مشکلاتی آتلامق واک اوافق نقطه سینه قادار اقتصادی تدبیرلری
و بونک اجتماعی چاره لرینی برآن اول اله کچیرمک ایچون هر کسک هر مناسب کلدکجه
فکرینی قورجالایان « بصیرت اجتماعی » تطبیقاتدن یاردیم ایسته مکه باقالم .

بو خصوصده دوشونه بیلدیکمز چاره لردن بری تصرف جزؤدانیدر . بو اصول ،
بو کونین الملل حاله یعنی اقوامه شامل برمدنی تساند وضعیتنه کتیریلک ایسته نیلن « پاره
آرتدیره » حرکت ملیه سیدر . بوراده ملی کلمه سنی قوللانماز بر آرزو و تمنی سائقه سیله در .
کوکل ایستبورکه وطن اولادینک هبسی سعیرلینک ، حیاتلرینک وطن رفاهینک
قدر و قیمتنی اویاییق بر تلقی ایله آبی بیلسینلر . طاقت بشر قانونینک بر ازده فوقینده
جالیشدیریلان تورک ایشجی ایچون مستقبلک مقدراتنی دوشونمک الیم برشی اولدینی
قادار تحصیل کورمش یاخود بر صنعت اوکرمش سرمایه سز صنعتکار یاخود
مستخدم ایچونده غملی و فتورلی بر دوشونجه در . آوروپالیرک یوزده طقسائی
اکثریتی هیچ بویه دکلدز . اونلر کندی حاللرینه و درجه لرینه کوره - نولچو
داخلینده - هر ممکن اولان ذوقلرینی اجرادن اول قازاندقلرینک افواجق بر
پارچاسینی صاقلامنی دوشونورلر . اونلرک بوجدی دوشونجه لری شایان حیرتدر .
کونده اون فراتیق آلان بر ایش صاحبی هفته نهایتنده آینه کچن ۶۰ فرانک ۶
ویاخود ۹ نی باقیه یاتیرارق جزؤدانینه قید ایستدیرر . بویه منتظماً اولمایوبده
آراسیرا اله کچن پاره نک بش اون غروشی بوله رک کوتورمکده جائزدر .

استانبولده ، هفته ده مثلاً درت بوچوق لیرا آلان وداها آنا باباسینک یانینده
اوطوردان برترزی یاخود قوندیراجی چیراغی بویارمک ۵۰ غروشین باقیه ویرسه
سنده یکریمی درت لیرا ایدر . باقیه بوکا فائض ده ویرم جکیندن بیریکن ۲۴ لیرایه
۲ داها علاوه ایدیلیر . بوچیراق بویه جه ۲ سه دوام ایتسه وباشلادینی وقت ۱۸
یاشینده ایه ۲ سه صوکر ۵۰ لیرادن فضله پاره سی و ۲۰ یاشینده اولدینی ایچون
سه نک تصرفیه متناسب بر مقدارده حیاتی سیغورطا ایستدیرمک امکانو واردیمکدر .
خدمت عسکریه ایفاسینه کیده جکسه یینه بویاره جوق لازمدر .

خلاصه اوافق تصرفلره بوبوک برسر مایه ایدینمک قایلدر . بواسوله رعایت ایدمه
۳۰ یاشینده کی بر صنعتکارایشچی اون سنه سوکرا کندی حسابنه بریر آجق ایتمه
سیغورطا شرکتندن استقراضهده منتدر اولور . بومنت ظرفینده تولورسه عائله سی
سیغورطادن آلاجنی ۵۰۰ یاخود ۱۰۰۰ لیرا ایله سفالتدن قورتولور .

کنج بر مأمور ایسه وفاینده ، طائیه سینک آلاجنی بی چاره برایشام وارامل
معاشینه آل آچازدن اول بوسیغورطا بدلی در حال امداده یتشیر ؛ وصیق موجبجه
اولابیلیر که بوباره بی چوجوقلربنک یالکیز تحصیلنه باغلار .

دیمک ایستبورز که حیات سیغورطاسی الزمدر ، بونک مقابلیتی تصرف جزؤ دانیله
بیریکدبرمک ممکندر . حیات سیغورطاسی ، باشکله بیله جک ، هر تورلو قضالره
قارشى کلدجه اونى تأمین ایتمه مک هیچ برشینک قیمتی بيلمه مک دیمکدر .

سیغورطانک مشترک و متقابل نوعینی هر د قرئوبه رانیف ، یابابیلیر
ویا بایلیدر . کنج مأمورلر ایچونده بونک عادتاً مجبوریت درجه سینده تعیمی
جوق آرزر ایدیلیر . چونکه ملک بودجه سی مأمور صنفینک متفاعدلرینه ، یتیملرینه ،
طول قادیلرینه بو کون سنهده اون اوچ میلیون لیرا ویره بیلیر . یعنی بوندن
فضله بر شی تخصیصینه اقتداری بوقدر . حال بوکه بو پارهده اونلری سفالتدن
قورتارامیور . بو حالده ، بوندن سوکرا تقاعد اولاجقنرک و طائیه صاحبربنک
اوافق تصرفلر ، متواضع اولدینی قادر شایان حرمت و تکریم بر اراده مک عصولی
جزؤ دانلرله ، قدرتی داخلینده برده سیغورطا بایمالری مملکتیز ایچون اقتصادی
حرکتلرک اک مسعودی اولور . سیغورطا اجرتینی حق آیدن آبهده ویره بیلیرلر ،
و بونی مشترک متقابل جمعیت حالینده وجوده کتیرمک آریخچه بر تعاون و نساندک
اک ملی و اک وطنپرورانه بر نمونه سیدر .

اووقت قارا اندیشه لر و قارا کلک دوشونجه لرک برینه صمیمی و شن بر حضور
فکر کلیر . بو حال اخلاق عمومییه اوزربندهده تأثیر ایدمه رک مسکین و خبیس
اداره مصاحت یاخود ندیردن و اسبابیه تشبثدن بوس بوتون محروم چیلاق بر
توکل خیالپرستانه ایله بوش امید بسله مک طبیعتلری قالماز اولور .

«قوثوبه راتیف» طرزینده مستحصل اولملری بو کونک شرائطیندن بولتان
یفتجیلرایسه بوسیله رطالره الک برنجی نامزدلردرلر. چونکه بو کون ملی موجودیتلر
پ ثروت عمومیله اولچولور. شوو یا بوملتک «قوثوبه راتیف» مشترک سرمایه سی،
سیغورطه شرکتلرینده کی پاره سی، ملی یا خود اجنبی مالک اولدینی یعنی صاتین
آلایلمش بولوندینی اسهام و حصه سنداقی مقدارلری مجموعی نه قادارسه اونک
قدرت مالیه سی ده اولوبتده زنکین ویا فقیر صیراسینه قید ایدیلیور؛ و بو وضعیت
او ملتک اقتصادی موازنه سینه ناظم عد اولونیور.

بوسیغورطا و «قوثوبه راتیف» تطبیقاتینی فردلردن اول مملکتک ملی و وطنی
«برک» لری و جمعیتلری اجرا ایتملی و بویولده عصری حرکتلره ثروت عمومی نك
آرتدیرماسی و یولینده قوللانیلماسینه قلاغوز اولمالیدرلر. چونکه طائله لر، فعال
و مستحصل کنه لک اعتباریه مستقبلک تشکلی ایده جک طائله لری آنجق بویله ندیرلرله
بریشانلقدن و بیقیلمقدن محافظه ایدیله بیلرلر. مسأله بویله دوشونولدیکی وقت مثلاً
استانبول ایچون الک اول یانغینلر خاطره کلیر. صو کرا متقاعدلک، یتملک، طوللق
و معلولیت احوالی بیتون آجیلرله اورتابه آتیلیر. بونلرک هپسی یولینده کیتدیکی
فرض ایدیلسه بیله یینه میدانده بر ملی اقتصاد و ثروت عمومیه مسأله سی واردر.
بعضلری حسابچیلق و عقلاللق ایده رک «سیغورطا» شرکتی بندن اون بش
یا خود یکر می سنده آلدینی پاره نك ایشله مه سی و قاضی ایله کندینه اعظمی کار
تأمین ایتدکن صو کرا تا بیلیم نه وقت بکاده شونی وبره جکمش. او پاره یی بن
کندم بیریکدیرر و ایشله تیرم، شرکتک قازانه جفی فرقدده بکا قالیر...، کی مطالعه
یورتورلر. حال بوکه ایش او یله دکدر: اولاً انسانلرک پک جوغی او یله منتظماً
پاره بیریکدیرمک استظام و اراده سینه مالک دکدر. ایکنجیمی حقیقت حالده سیغورطا
شرکتی اراده مهم و متخصص برواسطه در. سیغورطانی آلانلر او هیئت اجتماعیه نك
ویره نلریله مشترکدرلر. حساب نتیجه سنده بالفرض یکر می سنه یه حیاتی سیغورطا
ایدوبده اوجنبی یا خود بشنجی سنده وفات ایده نك ورنه سی یینه یکر می سنه صو کرا
آله جق مبلغی آلیور.

دېلك كه بوباره لك شركت الينده ايشله تيلمه سندن حاصل اولان تمنع وجوق
ياشا يارق تقسيطرلرني منتظماً اون بش وياخود يكرمي سته ويره نلرك ا كثرني تشكيل
ايله هم مدندن اول ايركن ثوللر هم ده مدتي اكال ابدنلر مستفيد اوليور .
مدتي بيشره نلر بالفرض يكرمي سته نهايتنده طويلو برپاره آلدقلى وقت مستقبل
وضعتلى و عائله مقاومتى آرنيور . مثلاً يكرمي ياشينده ايكن حياتى ۱۵ سته ايجون
سيغورطا ابتديره لك تقسيطرلرني منتظماً ويره ن بر صنعتكار ۳۵ ياشينده اى بر
اوستا اولدينى وقت الينه كجه جك بشيوز ياخود بيك ليرا ايله ايشنى توسيع ابدره ،
برجوق فائده لى شيار يابايلير .

نوت ، بو قوه بر ايف ، وسيغورطا ايشلرني برلكلر ، اوجاقلر ، جمعيتلر
احيا ايتمه ليدر . چونكه اونلرده كي تساند ، صميميت حياتى اشتراك حلى
وارشاد و مراقبه تأثيرلى آرى آرى فردلرك دوشونوشلرى ياخود دوشونجه سزلكلرى
كى ده كيشيك واساس سز اولاماز . و چونكه زمره لر و برلكلرده كي مدنى عرقان
و قرابت فكريه رابطه لرى داها ها غلام والى نهايه دوام ليدر . او برلك اعضا و افراد ينك
برى برلرني حياه و ايقاظ ايتمه لرى بك طبيعيدر . اصل حرت نظريه لر ينك تطبيقى
مادى و معنوى تربيه و تنميه غايه سيده وارمق لازم كلديك سندن نشان آينان نقطه لر
هپ بومقصدى تعميقه معطوف اولماليدر .

زمره لر و جمعيتلرك بو تورلو حركتلر سندن بك جوق فائده لر جيقتا بيلير .
بونلر برمقدار مشترك سرمايه ابدننجه مملكت سته بو بوك خدمتلر ايتمه موقى اولورلر .
ازدواجلى قولايلاشديرلر ، ايشه باشلا ياجق امين كنجلره آلات و ادوات
و مشتري تدارك ايدملر ، ايجايينده قره دى بولورلر ، آرقاداش عائله لرني و قيمي لرني
بوس بوتون حكومتك اوزر سته بوكله تميه رك اونلرى جالبشدرمق صورتيه اعاشه لرني
تأمينه اوك آباق اولورلر ، مسرف و سفيه اولانلرك حركاتيني تقيدمه جالبشدرلر ،
ارشاد وظيفه سينده الرى كيدرلر ... الخ .

معنوى فائده لرى بك زياده جالب دقتدر . بو خصوصده ايلك خاطره كلن شى
تربيه فكريه مسأله سيدر . ايكنجيسى بو تربيه فكريه ايجامات سندن اولارق بوله

کلمه بزرگ محرومیتی و تبعیدیه باقی قالان صنفک هب موافق فکر لر طاشییان ،
حیات و غایه ده متفق ، بر زک و آشای بوقاری بر قوماشده آداملر یتیشمه سینه
دلالت ایتش اولمقدر .

داها صوکرآ ، فقر شویله طورسون حیایده انتظامسزلق و درد احتیاجک
آراسیرا تهدیدلری کبی قلبی و وجدانی مشقتلر دوام ایتدکجه ، نه پاییلیرسه یابیلیرسن ،
افراد بیننده اخلاص و صمیمیت آزالیر و کورله نیر ؛ سهوکی و اینانق مزیتلری
چوق ضعیفلار مرکس بری بریندن چکینیر و کیمسه کیمسه یه اینانماز حاله کلینیر .
بونک اوکینی آلاچق اولان شی نسی رفاه یاخود مسبقله قارشى نسی مقاومت
و اعتمادک وجوده کلمه سی و آرتما سیدر . اقریا آراسینده بیله فقیر اولان اعضابه
زنکین اولانک آجیاسی هم محدود و اکثریاده ایسته میهر کدر .

مسأله نک بو روحیات جهتینه پک کیرمک ایسته میورز ، چونکه حدود مزک
پک ده خارجینده دکلمه بیله بونقطه نظر باشی باشینه اوزون بر بحث تشکیل ابدهر .

علی سوار